

Vattenskalbaggar i Nordingrå socken, Ångermanland

ANDERS NILSSON & FOLKE GABRIELSSON

Trots att Höga Kusten utsetts till världsarv och innehåller nationalparken Skuleskogen saknas mer täckande undersökningar av områdets insektfauna. Länsstyrelsens inventeringar av bottenfauna i sjöar och vattendrag samt strandlevande skalbaggar redovisar dock artsammansättning på ett flertal undersökta lokaler (Länsstyrelsen i Västernorrland 2005, Söderberg & Norrgrann 2001).

Under NEF:s läger på Lappudden 15 till 17 juni 2007 besöktes ett antal lokaler i Nordingrå socken. Vi redovisar här de fynd av vattenlevande skalbaggar som gjordes under lägret tillsammans med de övriga fynduppgifter från området som vi känner till från besök gjorda mellan 1983 och 2007.

Nordingrå socken kan sägas utgöra hjärtat av Höga kusten där den ligger som en stor flikig halvö mellan Gaviks- och Ullångerfjärdarna (Fig. 1). Den gränsar från söder till norr mot socknarna Nora, Skog, Ullånger och Vibyggerå.

Nordingrå är väldigt kuperat och de flesta dalgångar har en eller flera sjöar. Området är även rikt på mindre vattendrag och hyser även en del mindre tjärnar och dammar. Hällkar är mycket frekvent förekommande längs havet, liksom på flera av bergen i området. Flera av havsvikarna har i sina inre, mer skyddade delar vidsträckta partier med bladvass och kärrvegetation av olika slag.

Länsstyrelsens sjöinventering innehåller uppgifter om tre sjöar i området: Kindborgstjärnen, Rävstjärnen och Vågsfjärden (Söderberg & Norrgrann 2001). Vidare innehåller kustinventeringen uppgifter från tre i havet mynnande bäckar (Länsstyrelsen i Västernorrland 2005).

Artlista

I artlistan anges för varje art aktuella fyndlokaler och antal fångade individer, varav larver anges med 'L'. Lokalerna har numrerats som i tabell 1 och figur 1. Totalt redovisas fynd av 83 arter, varav 48 tillhörande den artrikaste familjen Dytiscidae.

Gyrinidae

Gyrinus aeratus Stephens, 1832: 12:13, 14a:21, 14b:7, 15:4, 18:23

Gyrinus distinctus Aubé, 1836: 16:5

Gyrinus marinus Gyllenhal, 1808: 10:1, 11a:18, 11b:3, 12:31, 13:5, 14a:1, 14b:14, 18:1

Gyrinus opacus C.R.Sahlberg, 1819: 3b:2, 5b:2, 5c:3, 19:1

Gyrinus paykulli Ochs, 1927: 14b:1, 16:15, 17:2

Gyrinus substriatus Stephens, 1829: 2:5

Haliplidae

Haliplus fulvus (Fabricius, 1801): 9a, 12:2, 14b:1, 15:10

Haliplus immaculatus Gerhardt, 1877: 15:32

Haliplus lineolatus Mannerheim, 1844: 9b:1, 12:4, 14b:1, 15:1

Haliplus ruficollis (De Geer, 1774): 7a, 9a, 9c:1, 12:6, 14b:2

Tab. 1. Fyndlokaler för vattenskalbaggar i Nordingrå socken. Som insamlare anges: (AN) Anders Nilsson, (FG) Folke Gabrielsson, (Håkan Söderberg) och (TB) Tomas Brodin.

Lokal nr	X-koordinat	Y-koordinat	Platsnamn	Biotop	Datum	Insamlare
1	6973588	1629503	Fällsvik	Bäck	2007-06-17	AN & FG
2	6982975	1623767	Vännersta	Bäck till Vännerstasundet	2002-06-18	AN
3a	6973448	1631148	Rotsidan	Myrdråg & hållkar	2007-06-17	AN & FG
3b				Hållkar	2007-09-24	AN
4	6987843	1638393	Norrfällsviken	Myr	1983-07-30	AN
5a	6986435	1638417	Norrfällsviken	Hållkar, Skvalpudden	1983-07-30	AN
5b					2004-08-26	AN
5c					2007-09-22	AN
6	6983183	1628803	Klocke	Namnlös tjärn	2007-06-16	AN & FG
7a	6975992	1633952	Bönhamn	Tjärn, Mjöviken	1983-07-31	AN
7b					2007-09-23	AN
8a	6986973	1638483	Norrfällsviken	Namnlös tjärn	1983-07-30	AN
8b					2007-09-22	AN
9a	6981688	1634333	Rävsön	Rävsötjärn	1983-07-31	AN
9b					1986-05-03	HS
9c					2007-06-16	AN & FG
10	6980980	1633602	Rävsön	Kindborgstjärn	1986-06-03	HS
11a	6982933	1625023	Körning	Nyåkerstjärn	2005-08-24	TB
11b					2007-09-24	AN
12	6984838	1629108	Omne	Omnesjön	2007-06-16	AN & FG
13	6980163	1626768	Häggvik	Vågsfjärden	2003-06-30	AN
14a	6982468	1624563	Lappudden	Vågsfjärden	2003-08-28	AN
14b					2007-06-15	AN
15	6977683	1628988	Sörle	Sörleviken, åmynning	2007-06-17	AN & FG
16	6973358	1629258	Fällsvik	Fällsviken, vassrugge	2007-06-17	AN & FG
17	6979908	1626678	Häggvik	Häggviken, vassrugge	2003-06-30	AN
18	6982813	1623903	Lappudden	Vännerstasundet	2007-09-23	AN
19	6976423	1634575	Bönhamn	Hållkar, Kallviken	2007-09-23	AN

Dytiscidae

Acilius canaliculatus (Nicolai, 1822): 11b:1, 9b:2L

Acilius sulcatus (Linnaeus, 1758): 9c:1L

Agabus affinis (Paykull, 1798): 7b:3, 9c:9

Agabus bipustulatus (Linnaeus, 1767): 3b:3L, 5a, 7a, 7b:3

Agabus congener (Thunberg, 1794): 3a:3, 4

Agabus guttatus (Paykull, 1798): 1:1

Agabus serricornis (Paykull, 1799): 9a, 9b:42L, 9c:2, 11b:4

Agabus sturmii (Gyllenhal, 1808): 7b:5, 9a, 9b:1, 9c:3, 10:3L, 16:2

Colymbetes paykulli Erichson, 1837: 9a, 9b:3L

Colymbetes striatus (Linnaeus, 1758): 9a, 9b:4L

Dytiscus circumcinctus Ahrens, 1811: 9a

Dytiscus lapponicus Gyllenhal, 1808: 11b:1

Graphoderus zonatus (Hoppe, 1795): 6:1L, 8a, 11b:6

Graptodytes pictus (Fabricius, 1787): 7b:1, 14a

Hydaticus seminiger (De Geer, 1774): 9c:2, 11b:1

Hydroglyphus geminus (Fabricius, 1792): 7b:1

Hydroporus angustatus Sturm, 1835: 9a, 9c:33, 11b:1, 12:2

Hydroporus erythrocephalus (Linnaeus, 1758): 3b:5, 6:3+4L, 7b:2, 8a, 8b:5, 9c:1, 11b:1

Hydroporus geniculatus Thomson, 1856: 9c:1

Hydroporus incognitus Sharp, 1869: 7b:1, 8b:1, 9a, 9c:17

Hydroporus melanarius Sturm, 1835: 4

Hydroporus memnonius Nicolai, 1822: 3a:1

Hydroporus morio Aubé, 1838: 5a

Hydroporus nigrata (Fabricius, 1792): 9a

Hydroporus obscurus Sturm, 1835: 4, 7a, 7b:11, 8a, 8b:9, 3a:1

Hydroporus palustris (Linnaeus, 1761): 7a,
7b:5, 9a, 10:5, 11b:1, 14b:1, 15:2, 16:1

Hydroporus planus (Fabricius, 1782): 3a:1,
3b:5, 19:1

Hydroporus pubescens (Gyllenhal, 1808): 5a

Hydroporus striola (Gyllenhal, 1826): 9a, 9c:8,
11b:1

Hydroporus tristis (Paykull, 1798): 4, 7b:3,
9c:2

Hydroporus umbrosus (Gyllenhal, 1808): 7a,
7b:4, 8b:1, 9c:2, 11b:7

Hygrotus impressopunctatus (Schaller, 1783):
16:3

Hygrotus inaequalis (Fabricius, 1777): 7b:2,
9a, 9b:1, 12:3, 14a, 15:1

Hygrotus versicolor (Schaller, 1783): 7a, 12:2,
14b:4

Hyphydrus ovatus (Linnaeus, 1761): 7b:4,
11b:1, 12:3, 14a

Ilybius aenescens Thomson, 1870: 5c:1, 7b:1,
8a

Ilybius angustior (Gyllenhal, 1808): 9a

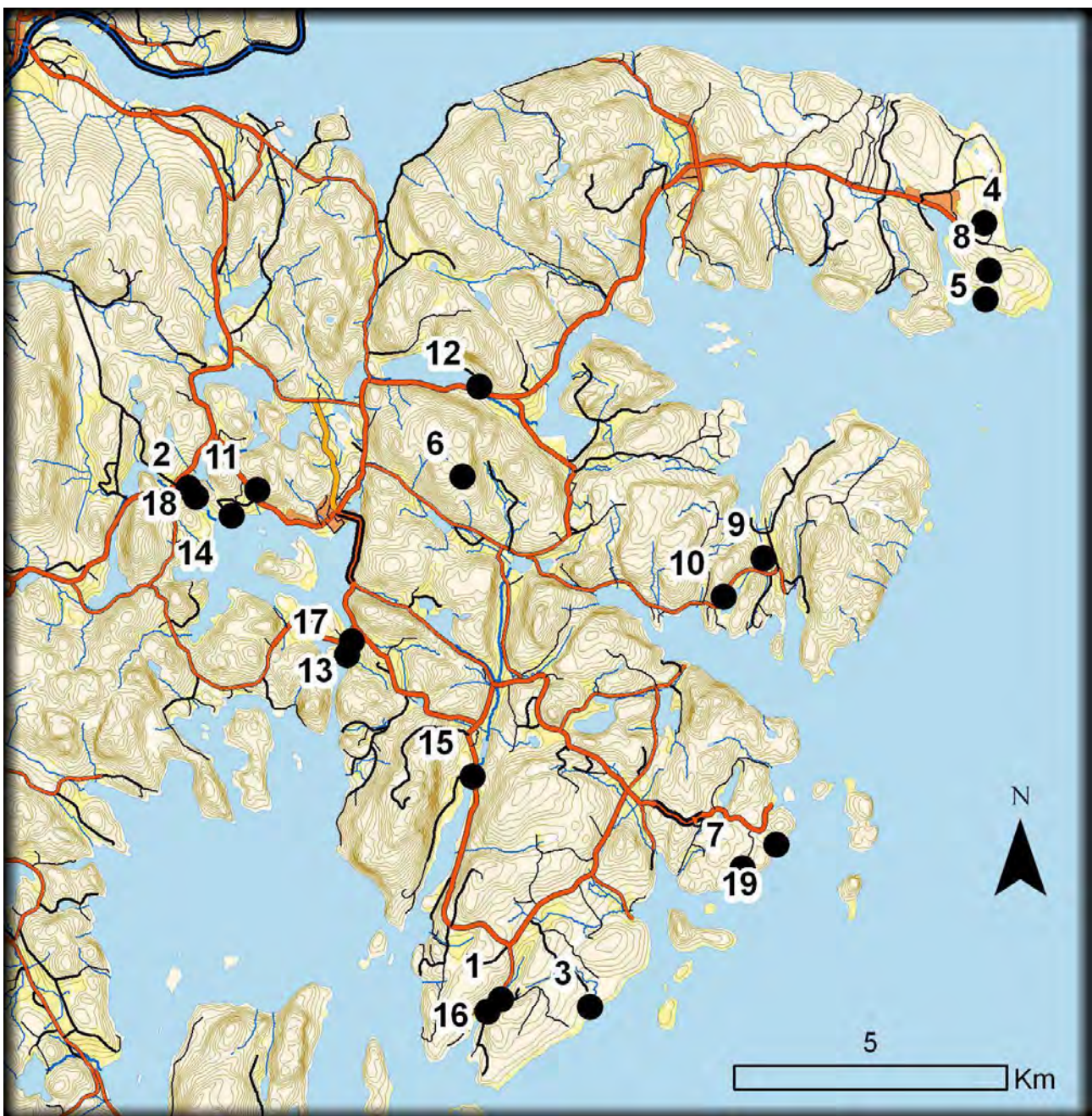

Fig. 1. Karta över Nordingrå med rapporterade fyndlokaler markerade med svarta prickar och numrerade i enlighet med tabell 1.

- Ilybius ater* (De Geer, 1774): 7a, 7b:1L, 8a, 9a, 9c:1, 12:2, 14a, 14b:2, 16:1
Ilybius fenestratus (Fabricius, 1781): 10:2, 14b:2
Ilybius fuliginosus (Fabricius, 1792): 7a, 7b:1+1, 9a, 12:3, 15:1
Ilybius guttiger (Gyllenhal, 1808): 7a, 8a, 9a, 9c:14
Ilybius similis Thomson, 1856: 8a
Nebrioporus depressus (Fabricius, 1775): 15:7
Platambus maculatus (Linnaeus, 1758): 18:1
Porhydrus lineatus (Fabricius, 1775): 14b:1
Rhantus exsoletus (Forster, 1771): 9a, 10:2, 14b:3
Rhantus grapii (Gyllenhal, 1808): 8a
Stictotarsus griseostriatus (De Geer, 1774): 3b:1, 5a:1L

Helophoridae

- Helophorus brevipalpis* Bedel, 1881: 9a, 3a:1
Helophorus flavipes Fabricius, 1792: 9c:1
Helophorus granularis (Linnaeus, 1761): 9a, 9c:1

Hydrochidae

- Hydrochus ignicollis* Motschulsky, 1860: 14b:1

Hydrophilidae

- Anacaena lutescens* (Stephens, 1829): 7b:2, 8a, 8b:1, 9c:5, 11b:3, 12:1
Cercyon convexiusculus Stephens, 1829: 9c:2
Coelostoma orbiculare (Fabricius, 1775): 9c:2
Enochrus affinis (Thunberg, 1794): 7b:1, 8b:1, 9c:1
Enochrus coarctatus (Gredler, 1863): 9b:1
Enochrus fuscipennis (Thomson, 1884): 9c:1
Enochrus ochropterus (Marshall, 1802): 7b:1, 9c:6
Enochrus testaceus (Fabricius, 1801): 9c:2, 16:2
Hydrobius fuscipes (Linnaeus, 1758) var. *rottenbergi*: 3a:1, 3b:1
Hydrobius fuscipes (Linnaeus, 1758): 9c:2, 16:1
Laccobius minutus (Linnaeus, 1758): 7b:2, 9a, 12:3, 14b:3, 15:1, 16:1

Hydraenidae

- Hydraena britteni* Joy, 1907: 7b:1, 9a
Hydraena gracilis Germar, 1824: 15:1
Hydraena riparia Kugelann, 1794: 14b:3
Limnebius truncatellus (Thunberg, 1794): 9a, 14a

Elmidae

- Oulimnius tuberculatus* (P.W.J.Müller, 1806): 12:3

Chrysomelidae

- Donacia thalassina* Germar, 1811: 12:1
Donacia vulgaris Zschach, 1788: 2:1, 15:1
Macrolea appendiculata (Panzer, 1794): 12:13
Plateumaris discolor (Herbst, 1795): 12:1
Plateumaris sericea (Linnaeus, 1758): 12:1, 15:1

Kommentarer till artlistan

Förekomsten av *Hydaticus seminiger* i Nyåkerstjärn och Rävstjärn är de nordligaste i landet och arten rapporteras här för första gången från Ångermanland. Den togs 2005 i en liknande tjärn vid Bergeforsen i Medelpad (Nilsson 2005). Då endast enstaka exemplar påträffats och ingen av lokalerna undersökts mer ingående tidigare är det omöjligt att avgöra förekomsternas ålder. Fortsatta studier av gungflyn kring kustnära igenväxande tjärnar är nödvändiga för en ökad kunskap kring artens nordgräns och dess eventuella förskjutning norrut.

Förekomsten av *Hydroglyphus geminus* i Mjöviken är den nordligaste i landet och arten rapporteras här för första gången från Ångermanland. Den var tidigare känd nordligast till Njurunda i Medelpad där den togs i den avsnörda havsviken Salen 1979 (Nilsson 1989). Även om arten inte

påträffades i Mjöviken vid besöket 1983 kan den mycket väl ha funnits där i och med att endast ett ex påträffades vid den mer ingående undersökningen av denna havsnära tjärn 2007. Den pågående successionen i tjärnen har lett till en expanderande växtlighet, vilket också kan ha gynnat arten.

Hydrochus ignicollis är i Sverige känd nordligast i Skulesjön där den först togs i Bölesviken av Håkan Söderberg 18.VI.1985 i samband med länsstyrelsens sjöinventering. Ytterligare ett ex togs av AN på samma lokal 25.VII.2006 (RN 7009188, 1632084) vid håvning på grund sandbotten med tunn slambeläggning och glesa bestånd av bladvass. I Vågsfjärden togs ett ex på södra sidan av Lappudden 2007.

Den namnlösa tjärnen på berget vid Klocke (lokal nr 6) var vid vårt besök i det närmaste helt uttorkad. Endast ett fåtal skalbaggar och larver sågs vid håvning i den lilla leriga pöl som fortfarande hade vatten. I pölen fanns dock även flera adulta ex av mindre vattensalamander och en

Hydaticus seminiger som den avbildades i Aubés Iconographie (1836-1838).

hona av större vattensalamander observerades under en trädrot på den torrlagda botten. Den senare arten har sin aktuella svenska nordgräns i området med de nordligaste fyndlokalerna belägna vid Norrfällsviken (Länsstyrelsen i Västernorrlands län 2005).

Citerad litteratur

Länsstyrelsen i Västernorrlands län. 2005: *Översiktlig kustinventering 2002-2004. Inventering och bedömning av stränder i Västernorrland.* Kultur och natur, rapport 2005:3.

Nilsson, A.N. 2005: Nya entomologiska provinsfynd i årgång 23 (2004). *Natur i Norr* 24(2): 110.

Nilsson, A.N. & Persson, S. 1989: The distribution of predaceous diving beetles (Coleoptera: Noteridae, Dytiscidae) in Sweden. *Entomologica Basiliensia* 13: 59-146.

Söderberg, H. & Norrgrann, O. 2001: *Sjö- och vattendragsinventering i Västernorrlands län.* Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Publikation 2001: 1.

Författarnas adresser:

anders.nilsson@emg.umu.se
Mullsjö 258, 914 90 Nordmaling
Folke Gabrielsson
Villavägen 1, 914 41 Rundvik

English title:

Water beetles from the Nordingrå parish in the Ångermanland province of north Sweden.